

ռոյն Սրբոց Յակովբեանց Երուսաղեմի՝ Ամենապատիւ Տ. Քորգով Արքեպիսկոպոսի, արչիմաուռել զպատեօմն յանդասանի ընդհանուր Եկեղեցւոյս:

Օրհնելով զձեզ զամենեսեանց՝ մաղթեմ ի Տեառնէ զօրացուցանել եւ արիացուցանել զՁեզ առ ի կասարել, ըստ սրբալան կոչման Ձերում, զպարտիս Ձեր առ Հայաստանեայց Սուրբ Եկեղեցին, առ Ազգն մեր տառապեալ եւ առ Հայրենիս մեր:

Ողջ լընով, զօրացեալ շնորհօք Սուրբ Հոգւոյն եւ յաւէտ օրհնեալ ի Մէնջ, Ամէն:

Ի 1-ն Օգոստոսի 1937 ամի

Ըստ Տումարիս ՌՅԶԷ

Ի Հայրապետութեան Մերում Ն. ամի
յՊրտաւեան Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի
Թ. 417

ԽՈՐԷՆ Ա.

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԱՐՔ ԵՒ ԿԱԹՈՒԴԻԿՈՍ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Այս պատենն համաձայն է ամենայն մտամարք իսկականի Սրբապառ Կոնգրակի Ն. Ս. Ռոմբեան, յարմ եւ իմն իւրով ձեռամբ կամրադեղիս ստորագրեալ է ըստ վերնոյն:

յ13 Սեպտ.ի 1937, Երուսաղեմ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍՐԲԱՏԱՌ ԿՈՆԴԱԿԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԸ

«Քրիստոնեական կրօնի, հաւատոյ դաւանութեան, Եկեղեցւոյ խորհուրդներուն եւ ձեռնադրութեան կարգին հիմունքները տարակոյս չկայ թէ դրուած են Քրիստոսի Աւետարանին, Սրբազան Առաքելոց գործերուն եւ քաղաքութիւններուն, եւ անոնցմէ սահմանուած սկզբունքներու համեմատ կատարուած երեք տիեզերական ժողովներուն վրայ, որոնք զուարուեցան Նիկիայ, Կ. Պոլիս եւ Նիքեոս: Բոլոր ուղղափառ Եկեղեցիները, որոնց կարգին նաեւ Հայաստանեայց մեր Սուրբ Եկեղեցին, իրարու մէջ պզտիկ տարբերութիւններով՝ մինչեւ ցայսօր անյեղիի եւ անդրդուելի մնացած, կառուցուած են այդ հիմքերուն եւ օրէնքներուն վրայ:

Իսկ ասոնցմէ դուրս ինչ որ կայ իբրեւ յօրինուածք եւ դրուագներ Եկեղեցւոյ, այդ ամէնը հետզհետէ կազմուեցաւ դարերու ընթացքին՝ մէն մի ազգի Եկեղեցւոյ պէտքերուն եւ հանգամանքներուն համեմատ, ամէն մէկ ազգի Եկեղեցական ժողովներուն միջոցաւ. ինչպէս աստուածպատեական ժամկարգը, երգեցողութիւնները, արարքները, տոները, սուրբերու յիշատակները, պահի եւ ուսման սահմանումը, հասի եւ չհասի կանոնը, սրբոց պատկերներու յարգութիւնը, օրհնութեան եւ ձեռնադրութեան ձեւերը, եւայլն, եւայլն, որոնք յաւաքափոխ ժամանակաց բերմունքին համեմատ կը փոփոխուին եւ պիտի փոփոխուին հետզհետէ, ինչպէս որ կը պահանջէ ժամանակին հարկը: Որովհետեւ Քրիստոսի Եկեղեցին նոյն ինն հաւասարակներուն բազմութիւնն է, որ իր հաւատքին վերաբերեալ պէտքն ու կարիքը իննման գիտէ եւ կը տեսնէ՝ Եկեղեցական ժողովներէ սահմանուածին համեմատ:

Մեր Սուրբ Եկեղեցին եւս այս կերպով վարուեցաւ սկիզբէն ի վեր. հոգեբուղիս եւ տնտեսաւոր վարդապետներ եւ հայրապետներ պայծառացուցին եւ զարդարեցին աստուածպատեական կարգը արարքներով եւ հոգեւոր երգերով, Եկեղեցական տոներ եւ հանդէսներ սահմանեցին: Հարկ ներկայացած ասեմ Եկեղեցական ժողովներ կը զուարուէին Եկեղեցականներէ եւ աշխարհականներէ բաղկացած, հաւատքի եւ հոգեւոր պատեօնից իրաւանց եւ պարտոց, ամուսնութեանց եւ ամուսնալուծութեանց վերաբերեալ խնդիրները բնեղով համար: Ըստ այսմ, Եկեղեցւոյ կարիքները միշտ յուշ ունեցած են այսինքն իրենց միտքն բնաւ չեն հեռացուցած մեր երանաւնորհ Հայրերն ու Հովուապետները, որոնք ամէն բան կարգաւորեցին իւրաքանչիւր ժամանակի հանգամանքներուն համեմատ:

Բայց պատմական յեղափոխ դիպուածներ, պատերազմներ եւ արեւաւմեցիներ, որոնք իրարու յաշորդեցին շարունակ, կը խռովէին մեր երկիրը, ու վերջին դարերուն եւս բռնութիւնները այն իշխանութիւններուն որոնք մեր վրայ կը սրէին՝ խոչընդոտ եղան Ն. կեղեցւոյ գործերու կանոնաւոր ընթացիքն, ուստի եւ խափանուեցան եկեղեցական ժողովները, խանդարուեցան շատ կարգեր, որոնք յառաջագոյն սահմանուած էին, նորանոր սովորութիւններ մուծուեցան եւ առհասարակ խրթնացաւ բեմին բարեգաղութիւնը:

Իսկ այս մեր ժամանակին մէջ, երբ հորհրդային իշխանութեան օրէնքին համեմատ Պետութիւնը անջատուեցաւ եկեղեցիէն, եւ այլ եւս չկայ բան մը որ արգիլէ այսուհետեւ հաւատացեալ հօտին կամքին համեմատ սնորհելէ եկեղեցիին կարիքները, բարի խորհուրդ մը ծագեցաւ Մայր Աթոռ Ս. Երզնկայի վանքէն, երբ դեռ ի կեանս էր մեր հոգեւոր ճակատը՝ Տէր Գեորգ Ն. Հայրապետ, ջանալով ձեռնարկել եկեղեցւոյ գործերու եւ պատշաճութիւնք բարեկարգութեան, եկեղեցական ժողովներու միջոցաւ: Ուստի, երբ 1932ին ի Ս. Էջմիածին դուրսուեցաւ եկեղեցական այն ժողովը, որ մեր անարժանութիւնը Հայրապետական Աթոռ կոչեց, Գերագոյն Հոգեւոր հորհուրդը նոյն ժողովին զեկուցում ներկայացուց մեր եկեղեցւոյ բազմադիմի փառիքներուն մասին, որոնց գոհացում տալու համար անհրաժեշտ են ազգային եկեղեցական ժողովներու նոր կանոններ:

Ազգային եկեղեցական ժողովը հաճ եւ հաւան զտնուեցաւ Գերագոյն Հոգեւոր հորհուրդի առաջարկութեան, եւ անոր յանձնեց՝ մեր նախադասութեան ներքեւ՝ խորհրդակցութեան կանչել պատշաճաւորներու խումբին աշխարհականներ եւս, եւ յորինել նախագիծ բարեկարգութեան եւ փոփոխմանց եկեղեցւոյ պատշաճութիւնք, սօնացոյցի հաշիւ մէջ, եւ զրկել զայն Տանն Կիլիկիոյ Շնորհազարդ կաթողիկոսին, Ս. Նրուսադէմի եւ Կ. Պոլսոյ Ամենապատիւ Պատրիարքներուն եւ բոլոր Թեմերու Առաջնորդներուն, որպէսզի ուժի ուժով նկատի առնելով Նախագիծը, անոր մէկ մի կէտին մասին տան իրենց կարծիքը:

Ազգային եկեղեցական ժողովին այս հրահանգին համեմատ, մեր Գերագոյն Հոգեւոր հորհուրդը, եկեղեցւոյ կարգերուն հմուտ անձերու հետ ի միասին, յորինեց մեր եկեղեցւոյ բարեկարգութեան այս ծրագիրը, զոր այս կողմակից հետ յրկեղով, կը խնդրենք մեր լծակից եւ գործակից սիրելի եղբայրներէն եւ որդիներէն՝ ուժի ուժով մննել զայն, խելամուտ լինելով անոր ոգւոյն եւ մտային ըլլալով եկեղեցւոյ օգուտին, ժողովուրդին կարծիքին եւ ժամանակի հանգամանքներուն, եւ իրենց կարծիքները զրկել եկեղեցւոյ եւ Մայր-Աթոռոյ հաւատարիմ Ամենապատիւ Տ. Թորգոմ Արեւիկոսկոպոս Պատրիարքին Առաջնական Աթոռոյն Սրբոց Յակոբեանց, իբրեւ Սփիւռքի մէջ Մեր ներկայացուցիչին եւ այս գործին Ղեկավարին, որ ամէն տեղերէ ստացած բոլոր դիտողութիւնները ժողովելով ամբողջովին պիտի հասցնէ մեր ձեռքը, իր եղբակցութեամբ մեկեղ, ծրագիրը վերջնականապէս խմբագրելու համար:

Անյարմար չէ որ Առաջնորդները եւ Թեմական հորհուրդները այս ծրագրին բնութեան գործին մէջ իրենց հետ միասին ունենան նաեւ աշխարհական անձեր, այնպիսիներ՝ որոնք կը սիրեն եկեղեցին եւ նախանձախնկիր են անոր բարեկարգութեան:

Կը յուսանք թէ Թեմերու Առաջնորդները, հոգեւոր հովիւները, քահանաները, Ազգիս առաջնորդները, Թեմական երեսփոխանական ժողովները եւ Կեդր. Վարչութիւնները սրբութեամբ պիտի կատարեն իրենց պարտականութիւնները. աւելի եւս կը յուսանք թէ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Նուիրապետութեան գերագաւ արքուսպալ մեր լծակից սիրելի եղբայրները, Շնորհազարդ Տ. Սահակ կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ եւ Ամեն. Պատրիարք Կ. Պոլսոյ Տ. Մեթոդի Արեւիկոսկոպոս, իրենց իմաստուն եւ փորձառու խորհուրդներով ամէն երեւոյթով առօրէ պիտի լինին Սփիւռքի մէջ մեր ներկայացուցիչ՝ Նրուսադէմի Սրբոց Յակոբեանց Առաք. Աթոռին Պատրիարք Ամեն. Տ. Թորգոմ Արեւիկոսկոպոսի, արդիւնաւորապէս կատարելու համար իր այս պատճառը ընդհանուր եկեղեցւոյ անդամանին մէջ:

Օրհնելով զձեզ ամենից կը մաղթենք ի Տեառնէ՝ զօրացնել եւ արիացնել զձեզ, կատարելու համար ձեր պարտականութիւնները, ձեր արքայան կոչման հաւեմատ, առ Հայաստանեայց Սուրբ եկեղեցին, առ մեր տառապեալ Ազգը, եւ առ մեր Հայրենիքը:

Ողջ լինուի, զօրացած Ս. Հոգւոյն շնորհով, եւ մեր օրհնութեամբ, Ամեն: